

El canvi econòmic: experiències d'un economista al Congrés de Diputats

Francesc Homs (*)

Abstract

The economic spokesman of the Catalan deputies to the Spanish Parliament describes in detail the economic policies undertaken with their crucial help by the minority governments of the socialists first and then of the conservatives between 1993 and 1999. The liberalisation measures, budget stabilisation, a business friendly environment and reform of the Welfare State have created a New Economy in Spain, symbolised by Spain today being a frontrunner in the euro. The success story contrasts sharply with the critical situation in the political and economic crisis of 1993 and shows the beneficial influence of Catalonia, not just the politicians but all its open society which historically seldom has had this opportunity to change the fundamentals of Spain.

Agraïments a la Societat Catalana d'Economia

M'ha fet il·lusió la petició que m'heu fet per venir a fer aquesta conferència, atès que la Societat Catalana d'Economia és una entitat a la que em sento íntimament lligat, com a soci fundador i secretari que en vaig ser als començaments de la seva creació. M'agrada poder col·laborar en les activitats de la Societat Catalana d'Economia i vull donar les gràcies per convidar-me a exposar avui algunes reflexions sobre la política econòmica dels darrers 6 anys i fer-ho en aquest marc d'intimitat que és la Societat Catalana d'Economia.

Malgrat això, també us he de reconèixer, si he de ser sincer, que m'ha produït una certa re- cança aquesta intervenció, tota vegada que he iniciat una nova etapa professional, més allunyada de la vida política, el que m'ha suposat fer un esforç de recopilació de la meva anterior etapa per re-connectar amb les experiències que vaig dur a terme durant la mateixa.

Què pretenc explicar amb el títol d'aquesta conferència: El canvi econòmic

Explicar i reflexionar mínimament les característiques del canvi que ha experimentat l'economia espanyola en els darrers 6 anys i la participació que hi hem tingut en aquest procés. D'aquí l'expressió en el títol de la conferència: L'experiència de l'economista. És a dir, explicar el canvi econòmic que ha tingut lloc en aquests 6 anys, de 1993 a 1999, alhora que recollir les experiències més destacables d'aquesta etapa.

A quin període de temps em referiré i per què?: 1993-1999

1993: Comença una nova etapa política en la que no existeixen majories absolutes i CiU torna a participar en la governabilitat de l'Estat. Els acords polítics s'han de configurar amb noves majories, el que significa un major diàleg i una negociació amb altres forces polítiques.

(*) Exportaveu de temes econòmics del Grup Parlamentari Català.

1999: Entrem plenament a la tercera Fase de la UEM. Acaba el període més intens de preparació per la incorporació a l'euro. La pesseta està ja situada en un context de plena incorporació a l'euro malgrat l'etapa transitòria de desenvolupament que tindrà lloc fins el 2002.

Aquest període de sis anys és un període intens d'adopció de mesures econòmiques, que va començar amb el darrer govern socialista (1993-1996) i que continua també amb el primer govern popular (1996-1999).

Catalunya ha tingut, en aquest segle, poques ocasions com aquesta per influir en la política general de l'Estat i més concretament en l'organització de la seva política econòmica. En aquest període la societat catalana ha tingut la possibilitat de canalitzar la seva influència per canviar la realitat econòmica de l'Estat d'acord amb allò que l'economia catalana necessita per ser competitiva a l'Estat, a Europa i arreu del món.

Podem parlar de canvi econòmic?

No en un sentit radical del terme, però sí es pot reconèixer que l'evolució que ha experimentat l'economia i el conjunt de decisions i mesures que s'han adoptat en aquests sis anys permeten assenyalar que en el període comprès entre 1993 i 1999 s'ha configurat un *canvi econòmic* que ha garantit la incorporació de la pesseta a l'euro.

No he cregut mai en el funcionament discontinu de l'economia ni en les transformacions radicals en el comportament dels agents econòmics. Però en canvi, considero que en el període que abasta des de 1993 a 1999 s'han donat un conjunt de circumstàncies internes i internacionals i s'han adoptat un nombre de mesures de naturalesa econòmica i social que defineixen prou clarament la singularitat d'una etapa de la que, comparant objectivament l'inici i el final de la mateixa, es pot concloure que s'ha experimentat un veritable canvi econòmic.

En l'evolució d'algunes magnituds econòmiques es reflexa una continuïtat en el comportament experimentat en anys anteriors. En d'altres, es detecten més canvis i innovacions. Potser és el període més estable en aquest segle d'evolució equilibrada de l'economia, on es corregeixen els desequilibris macroeconòmics de manera més coherent i sostinguda realitzant canvis i evolucions positives en tots els fronts econòmics.

La situació econòmica de 1993 comparada amb 1999

- L'any 1993 es va tancar amb un creixement econòmic negatiu de l'1,2%.
- El consum privat va decreïxer un -2,2%.
- La inversió presentava taxes de variació anual negatives del -10,6%.
- Les exportacions van créixer tan sols un 3% front a un percentatge de creixement de les importacions de l'11,3%.
- El sector públic presentava un dèficit total de les administracions públiques equivalent al 6,7% del PIB.
- En un any es van destruir 528.709 llocs de treball.

- La taxa d'atur arribava al 22,7%, quasi bé una de les més altes de la segona meitat de segle (1994: 23,9%).
- La inflació continuava el seu descens, situant-se en una taxa de variació de preus del 5% font al 5,4% de creixement de variació de salaris.
- El cost del diner presentava taxes de mitjana anual d'evolució del tipus d'interès de l'11,3% i les obligacions a 10 anys, una taxa de mitjana anual del 10,2%.

El panorama, sens dubte, era complicat i oferia expectatives molt incertes al futur econòmic del país, especialment per tot el que representava l'harmonització econòmica i complir les exigències per entrar en la tercera fase de la Unió Econòmica i Monetària. Ningú assegurava, amb aquest panorama, la nostra incorporació a l'euro.

El 1999 l'economia presenta unes característiques molt diferents, amb un quadre macroeconòmic clarament diferent i unes perspectives per al futur econòmic molt més positives i certes: La incorporació de la pesseta a l'euro és una realitat. Concretament, l'economia presenta la següent situació:

- l'economia està creixent amb taxes positives del 3,8%.
- El consum privat segueix aquest mateix ritme i fins i tot una mica per sobre (4,2%).
- El consum públic s'ha situat en una taxa moderada de creixement de l'1,6% (de les més baixes).
- El dèficit de les administracions públiques es situa en l'1,8% del PIB.
- La inversió presenta nivells de creixement amb taxes positives del 9%.
- Les exportacions es situen en taxes de creixement positiu de prop del 8% i les importacions de prop del 10%.
- El percentatge de variació de l'ocupació ha canviat plenament i el balanç net de creació de nous llocs de treball el 1998 està en 427.500 nous llocs de treball (Xifra que per a 1999 pot ser semblant, encara que per sota).
- L'IPC s'ha situat en un dels punts més baixos de la història econòmica espanyola, a l'1,4% amb una taxa d'actualització de salaris del 2,4%.
- El cost del diner es situa, a febrer de 1999, en un tipus d'interès bàsic del Banc d'Espanya del 3,0% i les obligacions a 10 anys estan al 3,9%, també a febrer de 1999, tot i que ara repunten una mica a l'alça.

Dos panorames econòmics clarament diferenciats. Al contrastar la situació de 1993 amb la de 1999 veiem que al llarg d'aquests 6 anys hi ha hagut un procés de transformació i de reequilibri gradual de l'economia que ens permet sostenir la idea d'un *canvi econòmic*, i més encara quan al llarg d'aquests anys s'han anat adoptant moltíssimes decisions econòmiques, de manera gradual i progressiva, en molts fronts de la realitat econòmica i social, que totes elles juntes configuren un veritable pla d'intensa intervenció en l'economia espanyola per superar els seus desequilibris i preparar-la per competir amb els altres països occidentals.

Cal tenir ben present que res del que s'ha fet en el panorama econòmic s'hagués pogut fer sense el marc polític d'estabilitat que ha existit. Una característica, doncs, d'aquest període que comentaré és l'estabilitat política que ha existit en un marc de minories parlamentàries. L'estabi-

litat política garantida continuadament a través d'acords parlamentaris entre varies forces polítiques, primer PSOE-CiU i després PP-CiU, ampliable amb d'altres forces com el PNB i Coalició Canària és la novetat política més significativa d'aquesta etapa. Aquestes dues circumstàncies, l'estabilitat política i el canvi econòmic, fan d'aquesta etapa de sis anys una etapa singular de la vida econòmica i política d'Espanya, que desitjo que duri força temps.

Una de les millors decisions que va prendre el darrer govern socialista en l'etapa en que l'economia la dirigia l'economista Pedro Solbes va ser aflojar tota la despesa pública existent, el que li va obligar a fer un salt endavant en els comptes públics, passant el dèficit públic del 3,5% al 6,7%. A partir d'aleshores es va tancar l'etapa expansiva de creixement constant i progressiu de la despesa pública, per iniciar-ne una altra de contractiva impulsada bàsicament pel Govern del PP, és a dir, de reducció progressiva de la despesa de les Administracions Públiques, que ens ha permès arribar al nivell més baix de dèficit de les administracions públiques en termes de PIB (del -1,8%).

La clara voluntat política de reduir el dèficit públic ha estat un dels eixos de la transformació econòmica i que més ha incidit en el control i reducció d'altres desequilibris econòmics com ara la inflació i els tipus d'interès.

Vull recordar que totes les mesures de contenció de la despesa pública han hagut de passar pel Parlament a través del debat i aprovació de cinc lleis de Pressupostos Generals de l'Estat i han requerit una fermesa en la posició política per aprovar aquestes cinc lleis. Quan precisament cap Grup Parlamentari tenia majoria absoluta a les Corts Generals és quan s'han adoptat les millors decisions i mesures econòmiques. Cal recordar, en aquest sentit, decisions com l'actualització de les rendes dels funcionaris, que en varies ocasions es varen congelar o les actualitzacions de les pensions, que en varies ocasions i en el millor dels casos es van mantenir en l'estricta actualització monetària, perdent globalment, en algun supòsit, poder adquisitiu. Totes elles requerien voluntat política i diàleg per configurar majories polítiques estables que permetessin adoptar aquestes decisions, sense trasbalsos polítics. CiU ha tingut sempre la mateixa posició política capdavantera i tan la va mantenir en l'etapa del govern socialista com la del govern del Partit Popular. Cal reconèixer que CiU ha pogut realitzar el paper d'impulsor del canvi i s'ha aplicat la política econòmica amb que, d'acord amb el nostre programa electoral, ens vàrem comprometre amb els electors.

Principals actuacions de política econòmica impulsades en el període 1993-1999

La major contribució que s'ha operat en aquest període ha estat la de donar estabilitat a l'economia, precisament en una època marcada per la crisi econòmica i per la necessitat de treballar en el compliment dels requisits de convergència nominal establerts per l'acord de Maastricht. Aquest període d'estabilitat es consolida a partir del canvi polític en el que el PP accedeix al govern fins els nostres dies.

Les principals línies d'estratègia econòmica que impulsa el nou diàleg entre el partit Popular i Convergència i Unió van dirigitades, en primer lloc, a assegurar la plena incorporació de la pesseta

a l'euro en la Tercera Fase de la Unió Econòmica i Monetària. Els compromisos econòmics recollits al Pacte de Legislatura tenen per finalitat garantir aquest objectiu que, per altra banda, s'havia qüestionat, en certa forma, en la campanya electoral del PP. Per CiU i per l'economia catalana l'objectiu estava molt clar: calia entrar el més aviat possible en el procés de la tercera etapa de la Unió Monetària.

En aquest sentit, les reformes que s'impulsen conjuntament entre PP i CiU es basen en:

- Adoptar, en els successius debats de Pressupostos Generals de l'Estat les mesures necessàries per continuar la reducció del dèficit públic fins a situar-lo necessàriament per dessota del 3% sobre el PIB.
- Continuar el procés de reducció del tipus d'interès vinculat a l'evolució d'una política pressupostària restrictiva i creïble i de reducció de la inflació.
- Continuar les reformes estructurals que han de permetre modernitzar l'estructura econòmica i crear ocupació.

Voldria recordar, encara que breument, algunes de les principals actuacions en matèria econòmica d'aquesta llarga etapa que comença després d'una profunda crisi econòmica.

La política monetària

Una primera línia d'actuació ha vingut marcada per la nova orientació que se li ha donat a la política monetària i que s'ha anat consolidant al llarg dels anys. S'ha abandonat aquella política rigorosament restrictiva que mantenia uns tipus d'interès elevats i una moneda apreciada per entrar, després d'un període de devaluacions, en una etapa de progressiva reducció de tipus d'interès (política monetària expansiva) que evolucionava de manera paral·lela amb la contenció de la despesa pública i amb el control de les necessitats de finançament del dèficit públic, a través de l'emissió de títols públics en els mercats de deute públic.

Vull recordar que l'any 1993 el tipus d'interès bàsic del Banc d'Espanya estava a l'11,3% i avui està situat per sota del 3%. Per fer possible aquesta realitat ha calgut afrontar una rigorosa transformació de la política monetària i de control del dèficit públic que és molt eficaç a partir del moment que l'economia la dirigeix el vicepresident segon del govern i ministre d'economia Rodrigo Rato.

- a) *Devaluació de la pesseta*: Passar d'un tipus de canvi de la pesseta sobrevalorada (62 ptes/marc l'any 1992) a un tipus de canvi centrat entorn de les 85 ptes/marc ha possibilitat una altra política monetària i la lògica reducció dels tipus d'interès.
- b) *Autonomia del Banc d'Espanya*: Separar responsabilitats entre el Govern i el Banc d'Espanya en matèria de política monetària ha estat un factor bàsic per l'èxit obtingut en el control del tipus d'interès (Llei d'autonomia del Banc d'Espanya).
- c) *Reduir el dèficit públic*: Per acomplir els criteris de Maastricht calia decididament reduir el dèficit públic, però tots sabem que encara que Maastricht no obligués, l'econo-

mia havia de capgirar l'evolució de la despesa pública i reduir el dèficit públic. L'any 1993 ningú creia fermament que Espanya pogués complir els acords de Maastricht, tal i com es va poder veure en el primer balanç del Pla de Convergència que va fer Carlos Solchaga.

El desenvolupament d'una política pressupostària restrictiva i ortodoxa, primer en els pressupostos de 1994 i de 1995 i després més rigorosament a partir de 1996, ha permès a l'economia espanyola avançar en el procés de convergència nominal. Aquest ha estat un dels elements bàsics dels darrers debats polítics i econòmics anuals sobre els Pressupostos Generals de l'Estat. La reducció del dèficit públic ha estat la condició prèvia per poder mantenir una progressiva reducció dels tipus d'interès i de garantir una certa estabilitat en el tipus de canvi de la pesseta, atesa la característica que presentava també el mercat monetari a la Unió Europea. Cal reconèixer que Rodrigo Rato ha sabut mantenir fermament aquest objectiu dins el Govern de l'Estat.

La reforma en la política laboral

Un altre aspecte a comentar breument és l'atur. En aquest període s'ha passat de destruir més de 500.000 llocs de treball l'any 1993 a iniciar un procés de creació de nous llocs de treball anuals a partir de 1995 que ha permès una mitjana anual de creació neta d'ocupació de 350.000 nous llocs de treball. En aquesta Legislatura de Govern entre PP i CiU es porten creats més d'1,3 milions de nous llocs de treball nets.

El cicle de creixement econòmic és una de les explicacions bàsiques d'aquest canvi d'evolució en la creació d'ocupació, però també ha impulsat aquesta dinàmica de creació d'ocupació la reforma laboral de 1994 centrada en la creació de noves modalitats de contractació, la modificació del sistema de regulació de les relacions laborals incorporant major flexibilitat, potenciació de la negociació col·lectiva, l'adopció de mesures d'estímul fiscal a la creació d'ocupació i l'inici de la reforma de l'Inem. La segona reforma laboral de 1997 impulsa la contractació indefinida, el nou contracte a temps parcial i la reducció de costos laborals associats a la maternitat. Aquests canvis han permès un major desenvolupament de la contractació laboral.

La moderació sindical i la nova cultura de contenció de la inflació incorporada als processos de negociació col·lectiva ha permès ajustar els salaris al creixement de la inflació i ha esdevingut un tercer element que ha contribuït al major creixement de l'ocupació de l'economia. A partir de 1996 el diàleg social es fa més efectiu entre el Govern i les formes sindicals i s'obtenen acords que permeten avançar en l'adopció de reformes i noves mesures socials i laborals.

El control de la política pressupostària-privatitzacions

La reducció del dèficit públic, com ja he indicat, ha estat un dels objectius bàsics d'aquest període i l'element per excel·lència del canvi de cicle econòmic. La convergència nominal de l'economia espanyola forçava a avançar acceleradament en aquest objectiu, que exigia als governs anar reduint progressivament les despeses de l'Estat alhora que garantir una evolució suficient dels ingressos per obtenir resultats en la minoració d'aquest dèficit.

La política pressupostària, amb algunes oscil·lacions, ha estat clarament més transparent i rigorosa, especialment a partir de 1996, amb els acords parlamentaris PP – CiU. Es fa efectiu i estable el principi sempre defensat per CiU en els debats econòmics: el creixement real de la despesa pública no podia ser superior al creixement real de l'economia. La política pressupostària ha deixat de ser expansiva (etapa socialista) per ser restrictiva (etapa del Partit Popular). S'han adoptat mesures limitatives i d'estalvi per reduir el dèficit públic i aproximar-se a les exigències, acomplint-se l'establert en el programa de Maastricht, és a dir, situar el dèficit públic per sota del 3% exigint (actualment 1,8% en termes de PIB) i l'endeutament el més proper al 60%. Es congela el Capítol I de salaris, es redueixen les despeses corrents (Capítols II i IV) i es limiten les despeses de capital (Capítol VI: Inversions reals, Capítol VII: Transferències de capital).

S'afegeix a aquesta línia d'actuació econòmica una novetat: la línia de privatitzacions que inicia el govern socialista en els darrers anys de mandat i que s'intensifica plenament en l'etapa del Govern Popular, aprovant un ampli Pla de Privatitzacions de les empreses del sector públic. El procés de privatitzacions permet una desinversió d'actius públics empresarials de l'entorn de 4,5 bilions de pessetes, que en bona part ja s'han realitzat i han constituït ingressos patrimonials que han ajudat a compensar la reducció de la inversió directa.

Prioritat per la defensa de l'economia productiva

Una altra de les línies que s'innoven en aquesta etapa és l'adopció de mesures que tenen com a resultat la millora del marc general econòmic en què es desenvolupa l'activitat econòmica productiva. La necessitat de ser competitius en un mercat cada cop més internacional força aquesta dinàmica d'adoptar reformes que, a més a més de la flexibilitat en el mercat laboral i la reducció dels tipus d'interès, es centren bàsicament en les reformes selectives de la fiscalitat (IRPF, Societats, Patrimoni, Successió d'empreses familiars), reformes del marc financer i la liberalització de diversos sectors com per exemple el sector energètic (electricitat). L'objectiu era reduir selectivament el cost fiscal, el cost financer i el cost de l'energia de les empreses perquè, juntament amb la flexibilització laboral, puguin anar sent cada cop més competitives.

El tractament fiscal a les petites i mitjanes empreses (Mòduls, règim fiscal en la reforma de l'Impost sobre Societats, estímuls a la creació d'ocupació) així com els incentius a la inversió (exportacions, I+D, creació d'ocupació i formació) o el nou marc fiscal per les holdings i l'exempció per la tinença dels patrimonis productius en l'Impost de Patrimoni i Successions i Donacions esdevenen alguns dels canvis positius que han permès potenciar l'activitat de l'economia productiva i generar creixement amb creació de llocs de treball.

En l'etapa PP-CiU s'han impulsat un bon nombre de mesures dirigides a promoure la modernització de les estructures productives i reformar el marc normatiu que regula l'activitat de diversos sectors.

Cal destacar clarament, entre d'altres, les següents mesures:

- a) S'han impulsat les reformes estructurals en el camp de la fiscalitat relacionada amb l'economia productiva:
- S'ha modificat la tributació de les plusvàlues per afavorir la inversió i l'estalvi.
 - S'han fet una actualització de balanços per corregir el valor dels actius productius erosionats per la inflació.
 - S'han reduït els impostos per les Pimes (35-30).
 - S'ha millorat la fiscalitat de l'empresa familiar en la successió.
 - S'ha realitzat una nova reforma de l'IRPF.
 - S'ha aprovat l'Estatut del Contribuent.
- b) Reformes en el sector financer: Reforma del Mercat de Valors, s'han potenciat les societats de capital-risc, s'ha regulat el leasing i el factoring, s'han modificat les societats i fons d'inversió immobiliària, s'ha regulat la venda a terminis.
- c) S'ha impulsat la liberalització dels sectors, principalment en l'àmbit del sector elèctric, que ha comportat la reducció en un 3% dels preus de l'electricitat; en sectors de telecomunicacions, gas, serveis públics:
- S'ha possibilitat la participació de la iniciativa privada en la inversió pública (Creació del GIF). Nou model de contracte per pagar l'obra pública.
 - S'ha reformat el nou marc legal sobre sol urbà.
 - S'ha promulgat una nova llei general de telecomunicacions.
 - S'ha promulgat una nova llei de liberalització dels serveis postals.
 - S'ha aprovat una nova llei d'hidrocarburs.
 - S'ha desenvolupat el procés de liberalització del sector elèctric.
 - S'ha aprovat una llei d'ordenació del mercat de tabac.
- d) S'ha incrementat la creació d'ocupació.
- e) S'ha estès la política de privatitzacions a l'àmbit del sector públic empresarial. S'ha potenciat la transformació del sector i la liberalització en l'activitat.
- f) S'ha desenvolupat una línia intensiva d'inversions en l'àmbit de les infraestructures de tot l'Estat: carreteres, obres hidràuliques, ports, aeroports, on Catalunya situa el seu pes relatiu entorn del 15% de totes les inversions reals de l'Estat.
- g) Les lleis de Pressupostos han estat més rigoroses i han reduït el dèficit públic, alhora que han mantingut l'Estat del benestar.
- h) S'han reduït de manera progressiva els tipus d'interès.
- i) S'ha aprovat la llei d'introducció de l'euro a Espanya
- j) S'ha fet la reforma de la llei de comerç i llei d'arrendaments urbans.

Aquestes són algunes de les mesures que s'han adoptat en aquests anys de col·laboració entre PP-CiU.

L'Estat del benestar: La reforma estructural del sistema de la Seguretat Social

Un altre aspecte important en l'etapa final del govern del Partit Socialista van ser les reformes que s'impulsen en el camp de l'estalvi i de la previsió social col·lectiva; Plans de Pensions, nova Llei d'Assegurances Privades, on s'obre el compromís de l'exteriorització d'obligacions internes.

També la nova reforma de la Seguretat Social, que s'inicia amb el Pacte de Toledo que configura un nou marc polític per revisar tota l'evolució futura del sistema públic de pensions és un precedent inèdit en el controvertit debat polític de les pensions públiques.

Dins l'etapa PP-CiU es desenvolupa el pacte de Toledo. La subcomissió que estudia el sistema complementari a la Seguretat Social estableix les mesures i recomanacions al Govern i marca la orientació de les posteriors decisions adoptades en aquest àmbit.

La participació de la societat

Una de les observacions que tinc intenció de fer notar és la confluència de coincidències polítiques, socials, econòmiques, que han existit en aquest període, i més especialment des de 1996 fins ara. Les despeses socials, la sanitat, la despesa en ensenyament, per damunt de la despesa general del sector públic, ha estat una prioritat en els darrers anys. S'han fet molts avenços socials que ara seria molt llarg i feixuc explicar en detall.

La societat, i molt particularment la societat catalana, a través de les seves institucions, del món sindical i les organitzacions empresarials ha participat en la configuració del marc general i de la línia de les reformes que s'han impulsat. Ha existit una connivència col·lectiva en la determinació de les principals mesures i sobre tot en la contenció del dèficit públic. El control de la despesa pública, major flexibilitat en el marc normatiu, les mesures dirigides a ser més competitiu i a fomentar la internacionalització són aspectes a destacar, on la defensa de l'economia productiva a trobat ressò i ha permès garantir processos de creació d'ocupació real i positius.

En aquest període ha existit un eficaç diàleg entre la societat i seus representants polítics, i molt especialment a Catalunya, que ha permès, atès que no existien majories absolutes, que el diàleg entre PSOE i CiU i després entre PP i CiU fora positiu i fructífer. Sens dubte que ha estat un període exitós de la democràcia parlamentària, on Catalunya ha tingut una oportunitat i ha sabut aprofitar-la per bé de tots els ciutadans de l'Estat.

Taula 1: Evolució dels indicadors bàsics de l'economia espanyola 1989-1998

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
<i>PIB i components</i>										
(%variació real)										
• PIB	4,7	3,7	2,3	0,7	-1,2	2,1	2,8	2,4	3,5	3,8
• Consum Privat	5,7	3,6	2,9	2,2	-2,2	0,9	1,5	2,0	3,1	3,8
• Consum Públic	8,3	6,6	5,6	4,0	2,4	-0,3	1,3	0,9	1,4	1,6
• Inversió	13,6	6,6	1,6	-4,4	-10,6	1,8	8,2	1,3	5,1	9,0
• Sector exterior (aportació Creixement PIB)	-3,1	-1,1	-0,6	-0,3	3,1	0,9	-0,3	0,8	0,6	-1,1

— L'economia espanyola ha passat de decreixer un 1,2% el 1993 a créixer de manera estable per sobre del 3,5% els dos darrers anys.

— S'ha modificat la pauta de creixement econòmic. Si abans del 1993 aquest es basava en l'impuls del consum públic i el consum privat. Després d'aquesta data, el creixement es basa en la inversió, en el dinamisme del sector exterior i en el darrer any en un major impuls del consum privat, per bé que encara no supera el creixement general del PIB.

Ocupació i atur

• Ocupació %variació any anterior	4,1	2,6	0,2	-1,9	-4,3	-0,9	2,7	2,9	3,0	3,3
• Nombre (milers)	482,3	320,5	30,6	-243,2	-528,7	-107,4	311,8	354,1	368,6	427,5
• Taxa d'atur	17,3	16,3	16,3	18,4	22,7	23,9	22,9	22,2	20,8	18,1

— Als anys de crisi dels 90 hi va haver un procés d'intensa destrucció de llocs de treball, mentre que després de la reforma laboral de 1994, l'economia espanyola està generant un volum important d'ocupació més de 300 mil nous d'ocupats per any. Entre 1995 i 1998 s'han creat 1.150.000 nous llocs de treball.

— El nivell mínim de creixement del PIB que permet la creació d'ocupació s'ha reduït. Si abans de la reforma calia créixer a taxes properes al 3% per crear ocupació, després de les mateixes, amb taxes de creixement del 2% ja es crea ocupació.

— Com a conseqüència de tot això, la taxa d'atur s'ha reduït més de 5 punts entre 1994 i 1998, malgrat que la població activa també ha crescut. Tot i així, la taxa d'atur espanyola continua sent la més elevada de la UE.

Preus i Salariis

• IPC (desembre s/desembre)	6,9	6,5	5,5	5,3	4,9	4,3	4,3	3,2	2,0	1,4
• Salariis Convenis	6,7	8,1	7,9	7,2	5,4	3,4	3,7	3,8	2,9	2,4

— La inflació que fins al 1993 sempre estava sobre el 4%, ha iniciat una important devallada en els darrers exercicis, que l'ha portat a un mínim històric de l'1,4% el 1998.

— En els anys 1993, 1994 i 1995, els preus dels serveis creixien a taxes de l'ordre del 9%-10% mentre que ara ho fan al 3%-4%.

— Els salaris mostren una major sensibilitat a l'evolució dels preus per bé que encara creixen per sobre del que ho fa la inflació.

Sector exterior

• Exportacions (béns/serveis) (% real)	3,0	3,2	7,9	7,4	8,5	16,7	8,2	10,6	14,8	7,8
• Importacions (béns/serveis) (% real)	11,3	7,8	9,0	6,9	-5,2	11,4	8,8	7,4	12,2	10,6

— Després de les devaluacions de la pesseta, les exportacions han crescut a ritmes molt superiors al de les importacions, el que ha permès guanyar quotes de mercat a l'exterior i ha possibilitat que la balança per compte corrent hagi passat del dèficit al superàvit, per bé que al 1998 la balança corrent presenta un dèficit del 0,5% del PIB. És de les poques vegades que en una conjuntura de creixement, Espanya presenta un superàvit en aquest camp. Abans la resta del món ens finançava, ara Espanya té una capacitat neta de finançar a l'exterior.

— Al 1998, les importacions han tornat a créixer per sobre les exportacions, fruit de la consolidació de l'empenta de la demanda interna i per l'efecte negatiu que ha tingut la crisi asiàtica i russa sobre les exportacions espanyoles.

— Pel que fa a les importacions, abans de 1993 primaven les de béns de consum i ara ho fan les de béns d'inversió o béns intermedis.

Dèficit de l'Administració Pública

• En % PIB	-2,8	-3,7	-4,4	-3,5	6,7	-6,3	-7,3	-4,7	-2,6	-1,8
• Ingressos Estat	20,6	6,9	10,2	9,3	3,2	2,2	8,6	3,9	13,7	9,2
• Despeses Estat	13,6	10,3	10,9	12,3	16,3	-0,2	4,9	6,2	2,0	3,0

— La política pressupostària de l'Estat ha deixat de ser expansiva per ser restrictiva, complint se l'establert en el Programa de convergència, el que ha permès reduir progressivament el dèficit públic per sota del 3% exigint en el Tractat de Maastricht.

— Cada vegada més, els pressupostos s'apliquen tal i com van ser aprovats per les Corts.

Tipus d'interés

• Tipus bàsic Banc Espanya (mitjana anual)	14,0	14,6	13,2	12,8	11,3	7,8	8,8	7,5	5,4	4,2
• Obligacions a 10 anys (mitjana anual)	12,1	13,0	11,8	11,1	10,2	10,0	11,3	8,7	6,4	4,9

— En pocs anys, els tipus d'interès, tant a curt com a llarg, vigents a l'economia espanyola, s'han reduït sensiblement, arribant en alguns casos a reduccions superiors al 50% respecte el seu nivell inicial.

Tipus de canvi

• Pta/Marc	63,0	63,1	62,6	65,6	76,9	82,5	87,0	84,2	84,4	84,9 (Gen-Nov)
• Pta/Dòlar	118,4	101,9	103,9	102,4	127,2	134,0	124,7	126,6	146,4	151,0 (Gen-Nov)

— Després de les 4 devaluacions consecutives de la pesseta dintre del SME els anys 1993 i 1994, la divisa espanyola s'ha mostrat molt estable en relació al marc. (l'any 1992 el tipus de canvi era de 62 pta/Dm).

— Pel que fa referència al dòlar, el comportament ha estat molt més variable, amb una tendència però a la depreciació.

Taula 2: Evolució dels indicadors bàsics de l'economia espanyola 1993-1998

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
<i>PIB i components (% variació real)</i>						
• PIB	-1,2	2,1	2,8	2,4	3,5	3,8
• Consum Privat	-2,2	0,9	1,5	2,0	3,1	3,8
• Consum Públic	2,4	-0,3	1,8	0,9	1,4	1,6
• Inversió	-10,6	1,8	7,8	1,3	5,1	9,0
• Sector exterior (aportació creixement PIB)	3,1	0,9	-0,3	0,8	0,6	-1,1
<i>Ocupació i atur</i>						
• Ocupació (%variació any anterior)	-4,3	-0,9	2,7	2,9	3,0	3,3
• Nombre (milers)	-528,7	-107,4	311,8	354,1	368,6	427,5
• Taxa d'atur	22,7	23,9	22,9	22,2	20,8	18,1
<i>Preus i salaris</i>						
• IPC (desembre s/desembre)	4,9	4,3	4,3	3,2	2,0	1,4
• Salaris Convenis	5,4	3,4	3,7	3,8	2,9	2,4
<i>Sector exterior</i>						
• Exportacions (béns/serveis) (% real)	8,5	16,7	8,2	10,6	14,8	7,8
• Importacions (béns/serveis) (% real)	-5,2	11,4	8,8	7,4	12,2	10,6
<i>Déficit de l'Administració Pública</i>						
En % PIB	-6,7	-6,3	-7,3	-4,7	-2,6	-1,8
<i>Tipus d'interés</i>						
• Tipus bàsic Banc Espanya (mitjana anual)	11,3	7,8	8,8	7,5	5,4	4,2 (3,0) Feb'99
• Obligacions a 10 anys (mitjana anual)	10,2	10,0	11,3	8,7	6,4	4,9 (3,9) Feb'99
<i>Tipus de canvi</i>						
• Pta/Marc	76,9	82,5	87,0	84,2	84,4	84,9 (Gen-Nov)
• Pta/Dòlar	127,2	134,0	124,7	126,6	146,4	151,0 (Gen-Nov)